

Rønneholm dagtilbud

PÆDAGOGISK LÆREPLAN, RØDOVRE KOMMUNE 2023-2024

RØDOVRE KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Pædagogisk Profil/beskrivelse af dagtilbud	3
3. Det pædagogiske grundlag og det brede læringssyn	4
3.1. Barne- og læringssyn:	4
3.2. Fokusbarn:	5
4. Pædagogiske læringsmiljøer	6
4.1. Læring og planlægningsforståelse i voksenhøjde.	7
5. Særlig fokuserede indsatser for dagtilbuddet i perioden 2023 til 2024.....	8
6. Forældresamarbejdet.....	9
6.1. Det brede forældresamarbejde.....	9
6.2. Samarbejde med Forældrebestyrelsen	10
7. Børn i udsatte positioner.....	10
8. Overgange	12
9. Lokalsamfundet	13
10. Evalueringskultur (dokumentation).....	13
10.1 Gennemførelse af evaluering vinteren 2022	14

I. Indledning

I Rødovre arbejder vi med "høj kvalitet" i dagtilbuddene. En styrket pædagogisk læreplan skal understøtte dagtilbuddets arbejde med hele tiden at sikre og udvikle høj kvalitet i kommunens dagtilbud. For at sikre kvalitet i et dagtilbud ved vi, at en række parametre spiller ind. Vi stræber således efter en række kriterier.

Det gode dagtilbud kendetegnes bl.a. ved:

- Tæt forældresamarbejde med udgangspunkt i barnets udviklingsmuligheder.
- At gode læringsmiljøer er til stede hele dagen. Læringsmiljøer forstås som det der er i relationerne, indretningen, de pædagogiske aktiviteter og rutinesituationer.
- Det pædagogiske personale tager ansvar for fællesskabet og det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Det pædagogiske personale sikrer børns deltagelsesmuligheder. Både når det er let, og når det er svært for barnet.
- Det pædagogiske personale sikrer fordybelse ved at organisere børnene i mindre grupper, men også med afsæt i hvad børnene viser de gerne vil.
- Faglig ledelse, der stiller krav til personale, forældre og børnene i sit nærvær, og som systematisk skaber rum for evaluering, til udvikling.
- At der arbejdes systematisk evaluerende med afsæt i gode processer for alle børn.
- At der arbejdes på brede læringsfællesskaber gennem hele dagen.
- At det pædagogiske personale tager afsæt i, at barnets læring og udvikling er afhængig af den ramme barnet tilbydes.
- At udvikling for barnet afhænger af den forventning barnet mødes med.
- At det pædagogiske personale hele tiden tager afsæt i den aktuelle børnegruppe, for at sikre børnenes perspektiv.

Vi tager afsæt i en lang række af parametre, når vi taler om læring i Rødovre kommune. Særligt kan her fremhæves, at vi med respekt søger at skabe sammenhæng mellem det strukturerede, det spontane, overgang i barnets liv, samt rutiner som oplagte læringsmuligheder.

2. Pædagogisk Profil/beskrivelse af dagtilbud

Rønneholm er en kommunal integreret daginstitution med ca. 200 børn og 55 medarbejdere fordelt på tre afdelinger. Vi har 12 stuer i alt, som er fordelt med 3 vuggestuer i alderen 0 – 2 år, 3 mellemgrupper med børn i alderen ca. 2 - 3,5 år, 5 børnehavegrupper i alderen 3,5 - 6 år samt en specialpædagogisk gruppe med plads til 9 børn, der i en periode kan have brug for en særlig pædagogisk indsats.

Børnene skifter gruppe fra vuggestue til mellemgruppe og videre til børnehaven, når personalet vurderer, at børnene er modne til skiftet og ikke nødvendigvis på den beskrevet aldersopdeling. Derfor står der ca. alder og et skift bliver altid individuelt vurderet. Børnene starter, som udgangspunkt, sammen med et eller flere børn de kender, når de skifter stue og indkøringen foregår ugen op til stueskiftet. På den måde gøres overgangen og skiftet så tryk som muligt. Hvis der vurderes et for behov for det, kan der følge en medarbejder fra stuen med i overgangsperioden, som barnet kender godt. Børn der er visiteret til den specialpædagogiske gruppe vil også have tilknytning til en af de andre stuer i Rønneholm, så barnet har tilknytning til to stuer. Også her er det en pædagogisk vurdering, hvornår barnet er klar til at blive tilknyttet en vuggestue, mellem- eller børnehavegruppe.

I midten af vores hus har vi vores store fællesrum, som er indrettet med forskellige blokmoduller og motorikskinner til at udfordre motorikken gennem leg i alle aldre. Fællesrummet benyttes i høj grad til at skabe relationer på tværs af stuerne og afdelingerne. Pædagogerne bruger fællesrummet som en fælles platform, hvor børnene på tværs af afdelingerne kan mødes om et fælles tredje, der giver mening for børnegruppen. Det kan fx være rytmik med de store vuggestuebørn, gymnastikforløb med de 4 årige eller storegruppe aktiviteter som bl.a. mødes i grupper dannet på tværs af stuerne ud fra skoledistrikterne.

Vi har en teatersal, som bruges til både teaterforestillinger, boldlege, dans, børneyoga mv, ligesom vi har et kreativt værksted, som alle aldersgrupper ligeledes benytter.

Vi har to meget forskellige legepladser på egen matrikel samt byggelegepladsens udeareal og rige dyreliv, som vi har mulighed for at benytte i formiddagstimerne.

Rønneholm ligger tæt på Damhusengen og Damhussøen, som vi ofte benytter til forskellige udflugtsture og naturture i forbindelse med de temaer der optager børnene. Vi har tre ladcykler med plads til 6 børn i hver, som vi bruger flittigt, når vi er på ture i nærmiljøet.

Rønneholm har madordning med sølvmærket i økologi. Vores kokke laver sund, indbydende og ernæringsmæssig korrekt kost ifølge fødevarestyrelsens anbefalinger. Nye kostråd i 2021 gør at vores menu består af plantebaserede retter, fisk, gris eller kylling.

Da alle måltider i løbet af dagen er dækket ind af madordningen, fylder maden og de værdier omkring måltidet meget i dagligdagen. Kokkene laver mad med forskellig konsistens, eksempelvis mad der er blødt/hårdt at tygge, mad der både spises med fingrene og ske/gaffel, - mad der er kogt, stegt eller bagt. At spise varieret mad og konsistens giver børnene forskellige oplevelser og styrker barnets bevidsthed og sanseintegration. Når børnene får fisk til frokost, kan der følge en hel fisk med ind på stuerne, så børnene kan se hvordan fisken ser ud før tilberedning, de kan røre den, skille den af, se skelettet og øjnene.

Vi ser det som et pædagogisk ansvar, at børnene smager på - og spiser maden. Vi taler om maden, så børnene ved, hvad det er de spiser, og hvorfra det kommer. Vi sørger for at skabe de fysiske rammer for, hvordan måltidet foregår ved borddækning, hvordan man spiser, hvad man siger, og hvordan man taler til hinanden, så børnene også lærer at tale positivt om maden og italesætte, hvad de godt kan lide. Børnene øser selv maden op ligesom de spiser selv. Der er plads til at spilde, og børnene prøver sig frem. Vi inddrager børnene i hverdagsprocesserne omkring hygiejne, fejning, afrydning og afvaskning af borde og stole ligesom de får medindflydelse på menuen. Børnene har mulighed for at holde børnemøder, hvor de sammen beslutter hvilke ønsker de skal aflevere til køkkenet i "madpostkassen" som hænger i køkkenet.

og respekteres i den pædagogiske dagligdag, hvor personalet har en opmærksomhed på hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig.

Legeindholdet kan personalet også bruge som pejlemærker for, hvad der optager børnegruppen eller hvad der evt. kan være udfordrende for deres læring og udvikling, - fx om børnene leger de samme lege uden der sker en udvikling, om det lykkes det for børnegruppen at skabe fordybende fantasilege eller om børnegruppen mangler fælles erfaringsgrundlag at lege ud fra.

Derfor vil der hele tiden være en vekselvirkning mellem børnenes selvorganiserede lege og de rammesatte legeaktiviteter, hvor personalet undersøger sammen med børnene hvordan legen kan udformes og udvikles. Det kan fx ske ved brug af legemanuskripter, hvor personalet deltager i børnenes lege, udvider legene med nye roller osv. Det er personalets ansvar og opmærksomhed på, at alle børn trives i legen og i fællesskabet så legen understøtter den sociale udvikling og børnenes mangfoldige erfaringer med leg.

Da vi tror på, at børn lærer i sociale relationer, er det vigtigt, at barnet lærer at respektere og anerkende andre børns følelser, grænser og meninger, så barnet kan handle forpligtende over for fællesskabet. Børnene skal lære, at alle følelser, negative som positive, er tilladte at vise, og der bliver handlet aktivt på det fra både børn og voksnes side.

Vi arbejder aktivt med børnenes fysiske- og psykiske børnemiljø, ved at alle børn skal opleve, at de bliver støttet i at handle og forandre tingene ved at have medindflydelse og medbestemmelse. Dette sker netop ved, at barnet føler sig lyttet til, taget alvorligt og ved at være en del af beslutningsprocesserne som led starten af deres dannelsesproces og demokratiske forståelse. Dette sker fx ved, at den pædagogiske indretning justeres efter børnenes interesser og nysgerrighed, som bliver understøttet af vores dataindsamling. Dette kunne være via børneinterview eller observationer.

Dette læringssyn understøttes i vores pædagogiske læringsmiljøer og vi arbejder hele tiden på, at den pædagogiske indretning i institutionen afspejler vores pædagogik.

Vi arbejder for, at alle børn udfordres på deres eget niveau og tilføres ny viden både gennem leg, rutinesituationer, spontante- og børneinitierede aktiviteter samt i de planlagte vokseninitierede aktiviteter, som planlægges, dokumenteres og evalueres af pædagogerne.

3.2. Fokusbarn:

Alle børn er med korte mellemrum fokusbarn for en dag. Pædagoger er forpligtiget til denne dag at skrive deres observationer af barnet ned, hvilket pædagogisk læreplanstema og national mål der er for øje og hvad det pædagogiske læringsmiljø understøtter i beskrivelsen.

Pædagogen er opmærksom på, hvad barnet pt. øver sig på, det som barnet er optaget af eller deltager aktivt i. Det er altid barnets stærke sider, som er i fokus.

Den positive situation noteres på et skema, som hænges op i institutionen, så barnets (og andres) forældre kan læse notatet samme dag, det er skrevet. Barnet ved også, hvornår det er fokusbarn, og alle materialer og dokumentation fra barnet kommer i en porte folie, der er synlig og tilgængelig på stuen. Vi har valgt en åben metode fordi det er betydningsfuldt for barnet, at vide "det er min særlige dag i dag". Den åbne form giver ligeledes forældre og børn mulighed for i fællesskab at drøfte indholdet i beskrivelsen og tale om det barnet oplever, lærer og får erfaringer med, når det er i institutionen. At arbejde med fokusbarn betyder, at alle børn systematisk sikres tid alene med en pædagog. På stuerne illustreres fokusbarn visuelt med en sol, som barnet enten hænger på sin plads, eller på samlingstavlen, så alle kan se, hvem der er dagens fokusbarn. Den viden, pædagogerne får ved løbende at notere det, de enkelte børn er optaget af, kan blive brugt ved planlægning af de fælles pædagogiske processer i den brede børnegruppe. Fokusbarn skemaet kan være med til at angive, hvad barnet øver sig på, og hvad det er på vej imod, som støtter pædagogerne i deres planlægningsarbejde. Børnene kan dermed deltage i de aktiviteter, som de udviser interesse og nysgerrighed for, så læringsmiljøet er med til at føre børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling.

Porte folien følges ad med fokusbarn skemaet og fungerer som en dokumentationsform, der knytter sig til barnets konkrete læringsproces. Barnet har en dialog med pædagogen, om det barnet har været optaget af eller haft mulighed for at deltage i. Under samtalen kan barnet tegne en tegning, pædagogen kan vise et billede af situationen eller en genstand som symbolisere og understøtter fortællingen (Det kan fx være en pind eller et sneglehus fra dagens tur). Tegningen/genstanden og skemaet lægges i porte folien, som altid er tilgængelig for barnet, for forældrene og med jævne mellemrum gennemgår pædagogen sammen med barnet, indholdet i porte folien. Dette giver barnet en mulighed for at følge egen læring og udvikling.

Det pædagogiske arbejde i Rønneholm understøtter den kontinuerlige læringsproces som starter i vuggestuen, videreføres mellemgruppen, i børnehaven og fortsætter videre i skolen.

4. Pædagogiske læringsmiljøer

Den pædagogiske læreplan indeholder seks pædagogiske læreplanstemaer, som danner rammen for det hel-dagsorienterede pædagogiske læringsmiljø i Rønneholm;

- Alsidig personlige udvikling
- Social udvikling
- kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, science og udeliv
- Kultur, æstetik og fællesskab.

Hvert tema har hver 2 pædagogiske mål, som udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø på den ene side og børns trivsel, udvikling, læring og dannelse på den anden side.

Som vi tidligere har beskrevet, er det fysiske -, psykiske, - og æstetiske børnemiljø altid i fokus og vores pædagogiske læringsmiljøer udvikles ud fra det menneskesyn og de værdier der er beskrevet i det pædagogiske grundlag.

Alt vores pædagogiske arbejde og refleksion over børns trivsel, udvikling, læring og dannelse sker indenfor og på tværs af de seks læreplanstemaer, da de unægtelig hænger sammen. Det betyder, at børnenes dagligdag, som består af daglige rutiner, overgange, børneinitierede- og vokseninitierede aktiviteter, alle sammen vil give børnene mulighed for at trives, udvikle sig, lære og dannes. Det heldagsorienterede pædagogiske læringsmiljø er dermed med til at sikre, at det enkelte barn og børnegruppens læring og udvikling foregår i en sjov, glædesfyldt, lærerig og målorienterede hverdag.

Når vi planlægger det daglige pædagogiske læringsmiljø er det altid med øje for børnenes alder, børnenes perspektiver, deres forskellige forudsætninger og den aktuelle børnegruppens sammensætning, så dagligdagen rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene hele tiden får de bedste betingelser for at trives og udvikle sig.

Til morgensamling kl. 09.00 bliver dagens gang præsenteret både verbalt og visuelt for alle børn, efterfulgt af vand, brød og gnavegrønt fra køkkenet.

I vuggestuerne og mellemgrupperne er denne daglige rutine struktureret og medarbejderne bruger baby-tegn eller fagter i samspillet med børnene omkring dagens gang, sanglege, historiefortælling osv.

I børnehaverne kan børnene selv vælge, om de vil blive i deres igangværende leg, om de vil deltage i bevægelsesleg eller deltage i samlingen, for at få overblikket over dagen fra starten. Det pædagogiske personale sætter derved rammerne, hvor forskellige muligheder er til rådighed og børnene oplever at have medbestemmelse i den situation. Det pædagogiske personale er opmærksom på, hvad de forskellige børn vælger, hjælper børnene til at mærke efter deres behov og guider dem i deres beslutninger.

Personalet vurderer løbende om der er nogle børn i børnegruppen, som periodevis kan have et særligt behov eller være særligt optaget af et bestemt emne. Her kan pædagogen bruge samlingen kl. 9.00 til at lave mindre grupper, der kan tilgodese det gruppen har brug for.

Efter samling kl. 9.30-9.45 sættes vand og brød væk og dagens aktiviteter vil gå i gang. Om det er de vokseninitierede, børnenes selvorganiserede lege eller ture ud af huset, er det fælles for alle aldersgrupper, at børnegruppen bliver inddelt i mindre grupper i løbet af formiddagen.

Kaktus: I middagsstunden mellem kl. 12 og 14 har vi valgt at have "kaktus-system" på alle børnehavegrupperne. Kaktus er en form for valgsystem, hvor børnene er med til at bestemme, hvilke aktiviteter, der skal sættes på kaktussen. Konkret er det en tavle som ved hjælp af fotografier illustrerer forskellige aktiviteter, som børnene kan vælge at deltage i. Der kan være op til seks forskellige aktiviteter eks. legeplads, perler, dukkekrog, magneter, biler og modellervoks. Ved kaktussen har hvert barn et billede af sig selv, som det sætter ved den aktivitet, de ønsker at lege med, og som er ledigt.

Børnene lærer at vælge mellem forskellige muligheder og stå fast ved sit valg. De lærer også, at nogle gange må man vælge det næstbedste, hvis det andet er optaget. Samtidig opstår der lege mellem børn, som måske ikke plejer at lege sammen men som nu har valgt sig ind på den samme pågældende aktivitet.

Barnet kan ændre sit valg, men vi prøver at fastholde dem et stykke tid, når de lige har valgt. Vi ser dette, som en struktureret metode hvor vi motiverer børnene til at tage selvstændige beslutninger og få medbestemmelse, inden for de pædagogiske rammer, som de voksne hjælper dem med at rammesætte.

Vores seneste børneevaluering af kaktussen fortæller os, at børnene har fået øje på nye venskaber, positive egenskaber hos andre børn fx "han er vild god til at bygge med lego" og de børn der tidligere har synes tiden mellem 12-14 har været svær at navigere i, har fået en ro over strukturen, som hjælper med at vise legemuligheder.

I forhold til de heldagsorienterede læringsmiljøer, særligt om eftermiddagen, har tiden i 2020/2021 med Corona vist op, at børnene profiterer af roen om eftermiddagen ved at være sammen med nærværende voksne, der er tilstede og ikke lade sig forstyrre af forældre, der henter på stuen. Der har været mere ro og mindre opbrudsstemning mellem kl. 14.30-16.30. Derfor vil vi fortsætte med at dele børnene op i to grupper om eftermiddagen efter frugt, så de børn der bliver hentet efter 15.45/16.00 vil være indenfor med en pædagog mens de børn der bliver hentet tidligere vil være på legepladsen med en pædagog, som vil have tid til at snakke med forældre. På denne måde sikrer vi fortsat et nærværende kvalitet og læringsrum for de børn der er i Rønneholm om eftermiddagen og mere fri leg på legepladsen om eftermiddagen.

Er alle børn ude om eftermiddagen, vil vi have flere forskellige aktiviteter og deltagelsesmuligheder for børnene. Der vil være legeansvarlige voksne på legepladsen, som bærer et tydeligt bånd. De legeansvarlige voksne står for legene og aktiviteterne og er fordybelsesvoksen uden forstyrrelser fra kolleger eller forældre, så der er tid og rum til koncentration og fokuseret leg, som børnene har mulighed for at deltage i. Fælles for begge tiltag, er forældrekontakt og afhentning foregår udendørs.

4.1. Læring og planlægningsforståelse i voksenhøjde.

Når vi arbejder med læring og læringsmiljøer i børnehøjde, ser vi det som en nødvendighed, at vi sætter læring, planlægningsforståelse og struktur på dagsordenen i voksenhøjde, så vi hele tiden gør os pædagogiske og didaktiske overvejelser om det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitiv læring og udvikling.

I Rønneholm ønsker vi løbende, at udvikle evnen til at reflektere over egne handlinger, få ny viden og dermed komme frem til nye handlemuligheder. For at arbejde med dette mål har vi sat et særligt fokus på vores mødestruktur, hvor vi lægger op til en skarp opdeling af orienterings-, refleksions-, planlægnings- og udviklingsmøder.

I denne struktur kan vi tage højde for, hvilke medarbejdere der har udbytte i at deltage i hvilke møder.

For at arbejde med læring i voksenhøjde arbejder vi med 3 voksenpædagogiske læringsrum;

Uddannelsesrummet, som består planlægnings- og udviklingsmøder hvor værdier, projekter, processer og teori er til debat og beslutning. Det er her metoder som fx SMTTE, legemanuskripter, børneinterview eller andre værktøjer til pædagogisk udvikling bliver introduceret, besluttet, planlagt og evalueret. Vores pædagogiske indsatsområder i læreplanen bliver ligeledes planlagt, justeret og evalueret på disse møder.

Kursus, uddannelse og konference hører ligeledes til i uddannelsesrummet.

Procesrummet, er rummet hvor der foregår en aktiv proces mellem børn og medarbejdere samt medarbejdere imellem. Det er den pædagogiske hverdag, hvor rutiner, de børneinitierede- og planlagte vokseninitierede aktiviteter finder sted. Det er her personalet arbejder med deres projektbeskrivelser, observationer, skriver logbog og justerer forløbene i samarbejde med børnene. Procesrummet har altid sit afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan og læreplanstemaerne.

Refleksionsrummet, som foregår på flere måder og niveauer. Alle medarbejdere har deres egen logbog, hvor de løbende reflekterer over egen praksis. Refleksionen og justeringen fra procesrummet sker løbende mellem personalet på fx stue- eller afdelingsmøder ligesom pædagogerne har ugentligt 45 min refleksionsmøde og sparring med andre pædagoger, der arbejder med den samme aldersgruppe. Til disse former for møder, deltager som regel en fra ledelsen som processtyrer.

Vores udviklingsmøder har også løbende evaluering af indsatserne på dagsorden med henblik på udvikling af nye pædagogiske arbejdsmetoder, og dermed er vi tilbage i uddannelsesrummet, så det hele er i konstant bevægelse.

Den pædagogiske proces i voksenhøjde leder dermed hen imod, at barnet og børnegruppen med lyst og engagement tilegner sig viden og læring inden for rammerne af de seks læreplanstemaer og de tolv nationale mål.

5. Særlig fokuserede indsatser for dagtilbuddet i perioden 2023 til 2024

Vores to indsatsområder for 2021-2022 er evalueret i efteråret 2022, hvor personalet har brugt deres dataindsamling til at få et overblik over den proces de har været igennem og se på hvad dataindsamlingen kan skabe af ny undring eller nysgerrighed. Vores evaluering kan læses under punkt 10.1. Vores datagennemgang viste os frem til to nye indsatsområder, som vi er nysgerrige på;

- Krop, sanser og bevægelse
  - Vi ønsker at have et øget fokus på hvordan vi inddrager kroppen i vores pædagogiske aktiviteter og læringsmiljøer. Vi bruger høreværn, støjvægge, pausepladser og landingszoner. Vi ønsker at blive klogere på hvordan vi arbejder med sanseintegrationen hos barnet. Vi inviterer vores fysioterapeut og ergoterapeut til at holde oplæg på vores udviklingsmøder i start 2023 som kick-start til indsatsen om sanseintegration.

- Børn i udsatte positioner.
  - Denne indsats arbejdede vi også med i 2021-2022 og vi har fået en bredere og fælles forståelse af begrebet "udsat position". Vi synes fortsat at dette emne rummer alle muligheder for arbejde med alle 6 læreplanstemaer og 12 nationale mål, ved at arbejde inkluderende på forskellige måder og med forskellige perspektiver. Vi har denne gang et ønske om, at have fokus på den voksnes ageren og positionering i forhold til børnegruppen. Kan vi som voksne være medskabere til ubevidst at sætte børn i udsatte positioner. Hvilke normer har vi selv med os i bagagen og er vi normkritiske nok i vores pædagogiske virke. Det har vi et fokus på de kommende år, som vores pædagogiske lørdag i september 2023

også kommer til at danne rammen for. Denne pædagogiske lørdag bliver afholdt i samarbejde med Nyager børnehave og eksterne konsulenter der faciliterer dagen for os.

- Vi har en specialpædagogisk gruppe, løvestuen, hvor børnene er på deres venskabsstue i det omfang de profiterer af det. Fælles for alle børnene, der er visiteret til den specialpædagogiske gruppe er, at de på nuværende tidspunkt i deres udvikling profiterer af et mindre udviklingsmiljø og dermed ikke kan holde til at være en fuld dag på en almen gruppe. De inkluderes, udfordres og oplever mestring i forbindelse med de børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter der foregår på deres venskabsstue.

6. Forældresamarbejdet

Samarbejdet mellem forældre og det pædagogiske personale i Rønneholm, tager sit udgangspunkt i barnets liv – altså både livet i Rønneholm og livet i familien. Med forældresamarbejde om børns læring og trivsel forstås netop et samarbejde, hvor såvel Rønneholm som forældrene har et ansvar. Når barnet starter i dagtilbud, indtræder ikke bare barnet men familien i et fællesskab med andre børn og voksne. Som forældre kan I hjælpe jeres barn godt på vej ved at støtte op om fællesskabet, Rønneholms traditioner, rammesætning og retningslinjer.

Når barnet skal opleve en helhed i sit liv, skal vi voksne, der omgiver det, knytte de to miljøer sammen. Vi er opmærksomme på og meget bevidste om, at børnenes tilværelse er forankret i to livsrum, som begge er essentielle for:

- børnene, for at de kan trives og håndtere deres liv og udvikle sig hensigtsmæssigt
- forældrene, for at de kan forstå deres barn og støtte dem bedst muligt i aflevering og afhentning i dagtilbuddet
- personalet, for at vi kan forstå børnene, afkode og afstemme dem, støtte dem og udfordre dem bedst muligt i dagtilbuddet i deres hverdag og trivsel

6.1. Det brede forældresamarbejde

Pædagoger og forældre har hver især en unik viden om barnet, og når vi deler den viden med hinanden, bliver vi sammen klogere på, hvad der er vigtigt for det enkelte barn, og hvad vi sammen kan gøre for at fremme barnets trivsel, udvikling og læring – og ikke mindst det gode børneliv.

Når barnet starter i Rønneholm, bliver I som forældre inviteret til en start samtale inden for de første tre måneder sammen med lederen og stuepædagogen. Her laver vi en forventningsafstemning til hinanden, snakker om hvordan opstarten har været og hvordan I som familien trives i Rønneholm.

Det er helt essentielt at vi får etableret et samarbejde der bygger på gensidig lydhørhed, åbenhed, tillid og respekt for hinanden.

Den daglige kontakt mellem forældre og personaler er helt grundlæggende for barnets trivsel i Rønneholm. Denne kontakt består i, at forældre og personaler er i dialog med hinanden, skriver beskeder til hinanden på AULA, at personalet sikrer god dokumentation af dagligdagen og de deltagelsesmuligheder barnet har haft, ligesom vi forventer at forældrene orienterer sig om barnet dagligdag via AULA og nyhedsbreve.

Det er vigtigt for vores pædagogiske hverdag, at I giver en tilbagemelding på fx barnet ferie, om I har brug for nødpasning osv. Hvis vi ikke får den tilbagemelding fra jer, så bliver det svært for os, at bruge vores ressourcer – både økonomisk og strategisk – der hvor børnene har mest brug for det.

I Rønneholm arbejder vi med fokusbarn, og vi opfordrer til at forældrene læser fokusbarn beskrivelsen og har en dialog med barnet om dets tanker og følelser bag anekdoten. Forældrene er velkomne til at snakke

med barnet og personalet om indholdet i porte folien og ved at orientere sig om de ting barnet deltager i og snakker med barnet om, støtter forældrene barnets lærings- og dannelsesproces.

Vi har nogle årlige traditioner i Rønneholm, som både bestyrelsen og personalet opfordrer forældrene til at deltage i. Vi afholder både en årlig sommer- og julefest, hvor forældre har mulighed for at deltage i barnets daglige rammer og se barnet udfolde sig med sine kammerater.

Vi har årligt generalforsamling med valg til bestyrelsen oftest efterfulgt af en pædagogisk oplægsholder der formidler temaer ud fra det der rører sig i tiden og i Rønneholm ligesom vi årligt har en arbejdslederdag, som bestyrelsen og ledelsen er tovholdere på.

Ud over de årlige traditioner, det daglige samarbejde og kommunikation omkring barnets udfoldelse i Rønneholm, har vi mere formelle årlige forældresamtaler, hvor forældrene og personalet i fællesskab drøfter det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Ved behov prioriterer vi tid til ekstra forældresamtaler, så vi ikke taler hen over hovedet på børnene.

Ved de årlige forældresamtaler har både pædagogen og forældrene forberedt sig ud fra vores samtale skema, der bliver udleveret sammen med indkaldelsen. Til samtalen kommer vi hele vejen rundt om det barnet, og i fællesskab får pædagoger og forældre lavet aftaler om hvordan alle bedst muligt støtter barnet i sin videre udvikling og sociale trivsel i børnegruppen. Til alle samtaler deltager en pædagog fra stuen og afdelingslederen. Hvis der er særlige behov hos barnet eller familien, er lederen altid inden over samtalerne.

6.2. Samarbejde med Forældrebestyrelsen

Vi har en engageret forældrebestyrelse i Rønneholm, hvor vi løbende debatterer den pædagogiske udvikling, den social kapital hos medarbejderne, kostpolitikken og pædagogisk tilsyn.

Rønneholms forældrebestyrelses formål er at diskutere og godkende/beslutte de overordnede principper vedrørende Rønneholms pædagogiske mål og økonomiske ramme. Dette foregår gennem en positiv og konstruktiv dialog i bestyrelsen.

Et princip er et styringsredskab, som angiver i hvilken retning, vi skal bevæge os i, og ikke hvordan vi skal bevæge os. Hvordan principperne udmøntes er personalets eller i sidste ende lederens ansvar.

Det er lederens ansvar, at sikre, at forældrebestyrelsen inddrages i udarbejdelsen af, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan. Den konkrete udarbejdelse, evaluering og opfølgning på den pædagogiske læreplan foretages af personalet og ledelsen, hvor forældrebestyrelsen inddrages aktivt i drøftelsen af processen heraf, så forældrebestyrelsen vil få mulighed for at komme med input og forslag til arbejdet.

Arbejdet i bestyrelsen bygger på en åben og anerkendende dialog, hvor alle bliver lyttet til og har mulighed for at få indflydelse. Bestyrelsesmedlemmerne skal være loyale overfor fælles beslutninger og føle sig forpligtiget over for fællesskabet.

De forældrevalgte bestyrelsesmedlemmer skal primært repræsentere og formidle den samlede forældregruppens behov og ønsker for børnenes daglige liv i Rønneholm og ikke egne eller enkelte børns interesser. Vi skal i samarbejde med bestyrelsen sætte emner på dagsorden som; Hvordan kan vi få skabt mere fokus og interesse hos den brede forældregruppe for kerneopgaven omkring læring og udvikling osv.

7. Børn i udsatte positioner

Børns udvikling sker via den deltagelse i de forskellige sammenhænge, som børnene indgår i. En af de vigtigste kompetencer, der er grundlæggende for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse er den sociale kompetence. Derfor er vi optaget af det samspil, der er mellem barnet, og hele den kontekst barnet deltager i. Altså både i samspil med de øvrige børn og de voksne omkring barnet.

Hvis vi ønsker at ændre på eller støtte op om et barns trivsel og udvikling, skal vi i første omgang forsøge at finde ud af, hvad barnet finder meningsfuldt, hvilke intentioner barnet giver udtryk for i sit handlemønster og se det i forhold til de deltagelsesmuligheder barnet har.

Fokuset er at skabe et inkluderende udviklingsmiljø, hvor alle børn trives og er en ligeværdig del af fællesskabet og altså ikke i at udpege børn med særlige behov, der skal integreres og rummes.

For at forstå inklusion af børn, starter følelsen hos os selv. Når vi som voksne bliver utrygge og usikre i vores arbejde, er vi ikke inkluderet. Derfor ændrer vi adfærd – det gør børn også. Så hvordan vil vi gerne mødes, når vi føler os usikre?

Alle børn er inkluderet i et fællesskab, når de føler sig trygge og alle børn skal føle sig trygge hele dagen i deres dagtilbud.

Når vi arbejder inkluderende med de yngste børn, giver vi dem ord og fagter til positivt at være sammen med hinanden. Fx ved samlinger, hvor de lærer, hvad de skal gøre, når de ønsker at invitere hinanden til at danse eller lege sammen. Vi kan også støtte dem i at pege eller give hinanden noget legetøj, de kan lege sammen om. Vi arbejder med deres navne, som står forskellige steder og navneskilte er også tilgængelige til at lege med. Flere små børn kan genkende hinandens navne og kan derfor bruge navnene til at vise, de kender hinanden.

Vi har et særligt fokus på vores indretning i vuggestuerne, så rummets indretning og materialer hjælper det lille barn med at se "hvad er meningen, man kan lege her?".

Når vi arbejder med inklusion med de ældste børn, arbejder vi både med sprog, krop og følelser. Børnene skal lære at tale med muligheder, så de siger, hvad de godt vil have, og hvordan de ønsker legene skal være. Når de er uenige, skal de lære at sige fra over for legene og ikke over for hinanden. De skal lære at stille spørgsmål, når de bliver afvist, så de får mening og forståelse for ikke at være med.

Hvis to børn fx sidder sammen på en gyngende og en tredje vil være med, kan den tredje godt blive afvist med manglende plads, men at de gerne vil lege bagefter eller forslå at den tredje kan gyngende ved siden af, eventuelt med et fjerde barn.

Fysisk kan børn lære at vinke, smile, slå ud med armene og vise der er plads til flere. Det synliggør det positive miljø og indbyder til, at der er rart at være, også når børn ikke leger sammen men opholder sig i samme rum.

Når man står over for et barn, der udviser en særlig adfærd, som kan virke uforståelig eller afviger fra normen, kan de vanskeligheder, som barnet udtrykker, komme til at dominere synet på barnet, og barnet i sig selv kommer til at træde i baggrunden. Vores mening med inklusion er at "*børn gør – børn er ikke*".

Det betyder, at alt fagligt arbejde med børn, skal tage udgangspunkt i, at børn altid gør det bedste, de kan. Det betyder også, at der altid er en mening med børns adfærd, og denne adfærd skal inkluderes.

Med den tankegang betyder det, at en inkluderende pædagogik vil sige, at alle børn har særlige behov og spændingsfeltet i den pædagogiske praksis ligger mellem at beskytte det enkelte barn og sikre barnets ret til at deltage i fællesskabet.

Børn kan godt være inkluderet i fællesskabet, når de leger alene. Det er børnenes tilhørsforhold, der sikrer dem, at de altid kan være en del af fællesskabet, når det ønsker det.

Når vi oplever, at et barn kommer i en udsat position og ikke er en af fællesskabet, skal det have hjælp til at blive set for, hvem de er og i den sammenhæng, de fungerer bedst i.

Når vi oplever et barn i en udsat position, tager vi altid kontakt til forældrene og har en dialog med dem, for at sikre de forstår, hvad vi observerer og for at afklare om de også oplever barnet være i en udsat position. Vi laver en handleplan for den kommende indsats og holder forældresamtaler hver kvartal. Ofte vil barnet få den nødvendige hjælp, når vi skaber et tættere samarbejde med forældrene og hjælper børnegruppen med at gøre plads til barnet. I de tilfælde hvor børnene har brug for flere ressourcer end vi har mulighed for at

stille til rådighed på stuen, kan vi bruge vores LTU-rum¹ eller ledelsen til at foretage observationer og give sparring. Det kan give nye handlemuligheder for barnet, børnegruppen, forældrene og medarbejderne i hverdagen.

Hvis dette tiltag ikke er nok og der fortsat er brug for hjælp og støtte, søger vi hjælp i Rødovre kommune. Kommunen har både ressourcepædagoger, talepædagoger, psykologer, fysio- og ergoterapeut, sundhedsplejerske, socialrådgivere og konsulenter til at hjælpe børn, deres familier og os når et barn er i en udsat position. Vi sørger altid for at have et tæt samarbejde med forældrene omkring barnet, så de ved præcis, hvad vi ønsker, at barnet skal have hjælp til her i Rønneholm. Det udsatte barn har også brug for, at forældrenes viden og erfaring bliver en del af vores arbejde i Rønneholm.

Er det konsultative input ikke nok, kan vi søge hjælpen via PPR (pædagogisk psykologisk rådgivning). Forældrene læser altid vores indstilling til PPR og underskriver den inden den sendes. I helt særlige tilfælde, hvor børn og forældre har mere akut brug for støtte og hjælp, skriver vi en underretning til kommunen. Underretningen skal der handles på inden for fire måneder, så barnet og familien får den hjælp, som de har brug for. En underretning skal ikke skrives under af forældrene, men vi vil i de fleste tilfælde sørge for, at underretningen er læst og godkendt af forældrene, inden den sendes.

8. Overgange

Vuggestue; Når det lille barn starter i Rønneholm, aftales det individuelt med forældrene om hvordan overgangen fra hjem til dagtilbud skal være. Vi ved at det kan være en stor omvæltning i en families liv, at aflevere sit barn i vuggestue og der kan være mange følelser forbundet hermed. Derfor tager vi os god tid til indkøringen. Oftest tager det ca. mellem 1 til 2 uger, før barnet er helt klar til at have en hverdag i vuggestuen og væk fra dets forældre. Den overgang kan være meget varierende alt efter barnets tryghed og personlighed. Når familien har været i Rønneholm i ca. 3 måneder, holder der en startsamtale sammen med stuepædagogen og lederen. Her drøftes opstarten, relationen mellem barnet og de øvrige børn og voksne samt familiens tryghed i at være væk fra barnet.

Mellemgruppe; Når barnet bliver ca. 2 år skal barnet starte i mellemgruppe, stoppe med at sove i barnevogn men i soverum, så der er mange overgange i den periode for barnet. Overgangene står personalet for og tager det i barnets tempo. Typisk til det være således, at barnet og barnets vuggestuepædagog er på besøg i mellemgruppen 3 formiddage før selve flytningen til barnets nye stue. Besøget på mellemgruppen er ca. fra kl. 9.30 – 10.30 hvorefter man går tilbage til vuggestuen.

Overleveringssamtale personalet imellem foregår således, at stuepædagogen på vuggestuegruppen inviteres med på mellemgruppens stuemøde.

Der skal ikke afholdes en startsamtale med forældrene. Barnets forældre har været til 2 års samtale i vuggestuen og den 3 årige samtale skal afholdes i mellemgruppen.

Børnehave; Når barnet er klar til starte i børnehave foregår overgangen som ovenstående med 3 hverdagsbesøg om formiddagen fra ca. 9.30 – 11.00, hvorefter barnet og pædagogen går tilbage til mellemgruppen. Er barnet er så tryk, at det gerne vil spise på børnehavegruppen er det en vurdering der sker mellem personalet.

Overleveringssamtale personalet imellem foregår således, at stuepædagogen på mellemgruppen inviteres med på børnehavegruppens stuemøde.

Der skal ikke afholdes en startsamtale med forældrene. Barnets forældre har været til 3 års samtale i mellemgruppen og den 4 og 5 årige samtale skal afholdes i børnehaven.

Skolestart; Det sidste år barnet går i Rønneholm, starter det i storegruppe, som er en gruppe for de kommende skolebørn. Det betyder, at barnet én gang om ugen, vil være i en gruppe med andre børn på tværs af de 5 børnehavestuer, som skal gå på samme skole som barnet selv.

---

¹ (LTU står for Læring, Trivsel og Udvikling, som er en systematisk metode, til at kortlægge evt. indsatsen rundt om et barn eller en børnegruppe).

En del af arbejdet i storegruppen, er tilrettelagt efter et fælles pædagogisk tema i Rødovre; "Vores Rødovre – arkitektur, rum og form", som skal sikre genkendelighed for det enkelte barn, når barnet kommer i skole, hvor der arbejdes videre med temaet. Alle børn, der har gået i Rødovre Kommunes dagtilbud har således arbejdet med det samme tema i dagtilbuddenes storbørns grupper inden overgangen til SFO i maj og skolestarten i august.

Ved overgangen er der, via børnenes indsigt til og læring om det fælles tema, skabt samhørighed og fællesskab børnene imellem, selvom de kommer fra forskellige dagtilbud.

9. Lokalsamfundet

Børne-kulturforvaltningen laver i samarbejde med Rødovre kommunes bibliotek "børnekulturpakken", som består af mange forskellige teaterforestillinger for børn i alle aldre, ligesom de årligt arrangerer en børnefestival ved Rødovre Rådhuset, som danner rammen for pædagogiske aktiviteter omkring det emne, som alle dagtilbud arbejder med.

Vores storegruppe arbejder med "lille Arne" projektet, hvor de bl.a. er på rundvisning på både Rødovre bibliotek og rådhuset, som begge er tegnet af Arne Jacobsen.

Vi deltager årligt i julegudstjenesten i Rødovre kirke og deltager i den årlige fodboldturnering, som Orient arrangerer for alle børnehaver i Rødovre kommune.

Vi har et tæt samarbejde med Rødovre skøjtehal, hvor vi har en ugentlig tid på isen i vinterperioden. Her er børnehavebørnene på tværs af stuerne på tur i skøjtehallen. Her er en underviser, som hjælper både med udstyr og balance til både børn og voksne.

Vores ladcykler gør at vi kan komme vidt omkring med en lille gruppe børn. Vi benytter ofte både Damhusengen, Damhussøen samt volden til udflugtsmål.

10. Evalueringskultur (dokumentation)

Vi arbejder med evaluering på flere niveauer.

Vi har det lille tandhjul, som vi kalder frøperspektiv, hvor alle vores daglige refleksioner fra logbøger, LTU-forløb, de ugentlige stue- og refleksionsmøder kan få lov at fylde. Her drøftes de refleksioner over de tiltag vi har gang i, måden at bruge data på til at undersøge en hypotese, de hverdagssituationer og dilemmaer der løbende opstår og her kan vi lave små justeringer, som der løbende er brug for i den pædagogiske praksis. Det er også her månedlige møder som LTU, lokalisering og åben rådgivning ligger.

Så har vi det store tandhjul, vores fugleperspektiv, som kører periodevis i samspil med det lille tandhjul. Det er bl.a. længe- og udviklingsmøder, hvor indsatserne evalueres, vi sammen sætter nye mål på det vi gerne vil blive klogere på og hvordan vi vil blive klogere.

Det kan også være nogle refleksioner fra det lille tandhjul, som skal tages op til et højere niveau i det store tandhjul, da emnet kan kræve en mere systematisk undersøgelsesfase i den brede personalegruppe.

Alle nævnte møder ligger fastlagt i vores årshjul, så alle kan se hvor og hvornår tiden er afsat.

Alle pædagoger har logbøger, som de løbende skal nedskrive deres observationer, refleksioner og overvejelser i, som bl.a. også kan danne grobund for dagsorden til de ovenstående møder.

Vi arbejder med vores to fokuserede indsatser hele tiden men hver stue kan have individuelle små efterspørgsler der skal undersøges og udfoldes over en 3 ugers periode. Når stuen har en hypotese eller efterspørgsel, bruger de forskellige dokumentationsformer for at understøtte efterspørgslen. Det kan være observationer (både egne men også stuebyt, så personalet laver observationer af hinandens praksis omkring det ønskede fokus), videooptagelser, børneinterview, snaplog, forældrespørgeskema, afkrydsningslister mv.

Efter 3 uger vurderes det via dataindsamlingen om der skal fortsættes med den indsats eller om der er noget nyt der springer i øjnene. Afdelingslederen deltager som processtyrer på stuemødet hver 3. uge, for at sikre ledelse tæt på og give sparring til stueteamet som en fast struktur i vores evalueringskultur.

Lederen deltager som processtyrer på de pædagogiske udviklingsmøder, hvor der bliver debatteret faglighed, nye pædagogiske muligheder og evaluering på et metaplan

Vi har fået opstartet det nye koncept "vidensdeling på tværs", som de faglige fyrtårne er processtyrer på. Formålet med vidensdeling på tværs, er at pædagogerne mødes for at videns dele metoder til at evaluere på, videns dele dataindsamling, nysgerrighed hos børnene og måder at praktiserer refleksion og evaluering på hos de respektive stuer.

Hvert andet år evalueres de to valgte indsatsområder og to nye vælges til den reviderede læreplan. Det er ligeledes her vi evaluerer vores måde at evaluere på og måden at afvikle vores mødefora på. Hvad har vi fået øje på virker, hvad skal justeres og hvad skal vi tak for denne gang til. Med vores systematiske evalueringskultur, forebygger vi "sådan plejer vi at gøre" situationer eller løsninger, da vi er gået væk fra tolkninger men har en mere undersøgende og nysgerrighed på alle situationer i hverdagen. Vores faglighed bliver højnet og prioriteret, da vi hele tiden skal reflektere og evaluere vores tiltag for barnet og for børnegruppen.

10.1 Gennemførelse af evaluering vinteren 2022

Vores to indsatsområder fra 2021-2022 var "*Natur, udeliv og science*" samt "*Børn i udsatte positioner*". Pædagogerne har på deres udviklingsmøde i efteråret 2022 brugt deres systematiske dataindsamling til at lave en samlede evaluering af de to indsatsområder i læreplanen.

"Natur, udeliv og Science" – vi valgte det tema i 2021, fordi vores daværende dataindsamling viste os, at vi ikke var nysgerrige nok på det emne og de to nationale mål. Vi fik inddraget børnene i de rammer og indhold i måden vi brugte udelivet og naturen på. I løbet af de to år, har stuerne på forskellige vis brugt dataindsamling via snap-log, billeder, interviewskemaer til børn og forældre og brugt bestyrelsen til sparring om det oplevede fra forældresiden. Vi var særligt nysgerrige på, hvordan vi bedst kunne understøtte børnenes deltagemuligheder på legepladsen. Hvordan finder vi balancen mellem de voksenstyrede aktiviteter, de selvinitierende lege og kontakt/dialog med forældrene. Vores løbende data har vist os, at der er et behov for at der altid er en voksenstyrede aktivitet som tilbud på legepladsen. Børnene er glade for at være ude og vil gerne deltage i de aktiviteter, der er igangsat. Det har krævet af vores organisering, at vi ved hvem der er fordybelsesvoksen og hvem der er til gængelig til at hjælpe, snakke med forældre osv. Vi er blevet opmærksomme på, at vores indendørs læringsmiljøer godt kan trækkes ud på legepladsen, særligt om morgenen. Vi har gjort det synlig via veste hvem der er fordybelsesvoksne, som gør det tryk for både medarbejdere, forældre og børn hvem der er tilgængelig og hvem der er i gang med en aktivitet, som alle kan deltage i. Vi har fået lavet legeplads kasser, som via børnemøder løbende kan justeres med indhold ud fra den aktuelle interesse.

"Børn i udsatte positioner" – Vi ønskede at sætte fokus på at alle børn har særlig behov ved at blive mødt individuelt i det store fællesskab. Alle kan i perioder være i en udsat position, så vores nysgerrighed drog os mod spørgsmål som "hvad er en udsat position", og vi ønskede at få et fælles faglig sprog og en bredere forståelse af begrebet. Vi ønskede også at få børnenes perspektiv på, hvad de synes et godt børneliv er og hvordan de trives. Derudover et fokus på brobygningen mellem det almen og specialpædagogiske arbejde. Vi har brugt både børne- og forældreinddragelse, for at få nuanceret vores nysgerrighed. Vores dataindsamling via interview, videooptagelse, matrixmodel, venskabscirkel og billedokumentation viste os, at børnene er glade for deres børnehave. De oplever at de er en del af et fællesskab og vi har fået øje på hvilke børn der kan føle sig lidt udsat i fx en aktivitet eller struktur. Det har gjort os klogere på hvordan vi kan lave vores gruppeinddelinger af børnene og vi har fået en god opmærksomhed på, hvordan vi kan få inddraget børnenes stemme i både evaluering og dokumentation.

Lederen sørger for, at evalueringen af læreplanen 2021-2022 offentliggøres på hjemmesiden.